
Aika 18.09.2025, klo 16:30

Paikka Kaupungintalo, lautakuntien kokoushuone / Teams-yhteys

Käsiteltävät asiat

§ 25 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 26 Pöytäkirjan tarkastus

§ 27 Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasääntö 1.10.2025 alkaen, sivistyslautakunta

§ 28 Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma 1.8.2025

§ 29 Mikkelin kaupungin talousarvio 2026, sivistyslautakunta

§ 30 Muut asiat

Osallistujat

Mika Barck, puheenjohtaja
Jarmo Lautamäki, 1. varapuheenjohtaja
Anni Löppönen, sihteeri
Mikko Haverinen
Miska Heiskanen
Reijo Hämäläinen
Tanja Hämäläinen
Riina Jakobsson
Virpi-Leena Laine
Enrique Tessieri
Mari Torniainen
Pirkko Valtola
Taina Halinen, varhaiskasvatusjohtaja
Hanna-Noora Hurri
Taaban Hussaini
Alva Kortelainen
Seija Manninen, opetusjohtaja
Rita Matilainen
Anne Puntanen
Pekka Pöyry, kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja
Marja Ukkonen, Mikkelin lukion rehtori

§ 25

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 26

Pöytäkirjan tarkastus

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja

Tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Riina Jakobsson ja Enrique Tessieri.

Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti tiistaina 23.9.2025 ja on sen jälkeen nähtävänä kaupungin yleisessä tietoverkossa.

§ 27

**Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasäntö 1.10.2025 alkaen,
sivistyslautakunta**

MliDno-2024-3787

Valmistelijat / lisätiedot:

Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja, Virpi.siekkinen@mikkeli.fi

Liitteet

1 Liite Sivltk 18.09.2025 Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasäntö
1.10.2025 alkaen

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasäntö on hyväksytty hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnassa ja kasvatus- ja opetuslautakunnassa kesäkuussa 2020. Toimintasäntöä on päivitetty useilla lautakunnan päätöksillä, viimeksi 11.6.2025 (hyvinvointilautakunta) ja 12.6.2025 (sivistyslautakunta).

Eduskunta on hyväksynyt joulukuussa 2024 oppimisen tukea koskevat uudet lait, jotka ovat tulleet voimaan 1.8.2025 alkaen. Perusopetuksen tulosalueelle on perustettu erityissuunnittelijan virka (1.1.2025). Oppilas- ja lapsikohtaista tukea koskeva päätösvalta on siirtynyt opetusjohtajalta erityissuunnittelijalle. Lisäksi erityissuunnittelija tekee oppilaskohtaisen päätöksen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta, kun kyseessä on opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain tai oppiaineen oppimäärän rajaaminen ja erityissuunnittelija tekee oppilaskohtaisen päätöksen liittyen opetuksen järjestämistapaan, kun kyseessä on toiminta-alueittain järjestettävä opetus. Erityissuunnittelijan ratkaisulta on kirjattu toimintasäntöön kohtaan 4.4.2.

Opetushallitus on julkaissut oppilaskohtaisen tuen mallilomakkeet 28.5.2025 ja Opetushallitus on tarkentanut päätöksenteon prosessia 31.7.2025. Oppilaskohtaisen tuen ja päätöksenteon kokonaisuus pitää sisällään Oppilaan tilapäisen vapauttamisen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä enintään 4 kuukaudeksi. Tämä tulee saattaa osaksi erityissuunnittelijan päätösvaltaa osana oppilaskohtaisen tuen päätöstä.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasäntöä täydennetään seuraavasti kohdan 4.4.2. Erityissuunnittelija osalta:

2. tekee oppilaskohtaisen päätöksen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta, kun kyseessä on opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen tai oppilaan tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä enintään 4 kuukaudeksi.

Ja kohdan 4.4.3. Rehtori osalta poistetaan:

15. päättää oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä enintään 4 kuukaudeksi.

Toimintasäntö astuu voimaan 1.10.2025.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja

Sivistyslautakunta hyväksyy liitteen mukaisen sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasäännön ja päättää, että toimintasääntö astuu voimaan 1.10.2025 alkaen. Lisäksi sivistyslautakunta valtuuttaa palvelualueen viranhaltijat tekemään toimintasääntöön tarvittaessa teknisiä korjauksia.

Tiedoksi

Varhaiskasvatusjohtaja, opetusjohtaja, lukion rehtori

§ 28

Esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma 1.8.2025

MliDno-2025-3134

Valmistelijat / lisätiedot:

Taina Halinen, varhaiskasvatusjohtaja, taina.halinen@sivistys.mikkeli.fi

Liitteet

1 Liite Sivltk 18.9.2025 Esiopetuksen poissaolomalli

2 Liite Sivltk 18.9.2025 Esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma 1.8.2025

Opetushallitus antoi muutosmääräyksen opiskeluhooltoon liittyen kirjeellään 13.12.2022. Tämän vuoksi Mikkelin esiopetukseen laadittiin opiskeluhooltosuunnitelma, jonka kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi 29.6.2023 ja se otettiin käyttöön 1.8.2023 alkaen.

Valtioneuvosto julkaisi 31.12.2024 lain perusopetuslain muuttamisesta. Muutos koskee oppimisen tuen järjestämistä. Säädöstä on oikaistu 24.1.2025. Opetushallitus on päättänyt muutoksista esiopetussuunnitelman perusteisiin (2014) uudistetun lainsäädännön mukaisiksi 13.2.2025. Sivistyslautakunta on kokouksessaan 12.6.2025 päättänyt esiopetussuunnitelman muutoksista.

Uusien opetussuunnitelmamääräysten vuoksi myös Mikkelin esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma tulee päivittää. Oppimisen tuen uudistuksen vaatimat muutokset on päivitetty esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelmaan yhdessä hyvinvointialueen opiskeluhohtopalveluiden esihenkilöiden ja psykologin kanssa kanssa. Samalla on tarkastettu tehtäväkuvat, toimintatapakuvaukset ja yhteystiedot sekä linkit.

Mikkelin esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma on päivitetty vastaamaan 1.8.2025 voimaan tulleen oppimisen tuen muutosta siltä osin kuin siinä viitataan oppimisen tukeen.

Vuoden 2023 suunnitelman luvussa 3.5 ollut digisisältö on päivitetty kokonaan, luvuiksi 3.4 ja 3.5.

Aikaisempi poissaolojen seurannan luku 3.4 on siirretty kohtaan 3.6 ja se on laajennettu läsnäolon tuen näkökulmaksi perusopetuksen mallin mukaisesti, nyt ko. kohdassa on mm. tarkempia ohjeita henkilöstölle.

Kevään 2025 huoltajille ja lapsille tehdyn esiopetuskyselyn vastauksista kirjattu opiskeluhooltoon liittyviä pääkohtia lukuun 5.5.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja

Sivistyslautakunta hyväksyy esiopetuksen opiskeluhooltosuunnitelman liitteessä esitetyn mukaisesti ja käyttöön otettavaksi 1.8.2025 alkaen.

Tiedoksi

Sivistysjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, palvelupäällikkö, pedagoginen johtaja, päiväkodinjohtajat, yksityisten päiväkotien johtajat

Kaupunginhallitus, § 226,09.06.2025

Sivistyslautakunta, § 23,28.08.2025

Sivistyslautakunta, § 29, 18.09.2025

§ 29

Mikkelin kaupungin talousarvio 2026, sivistyslautakunta

MliDno-2025-425

Kaupunginhallitus, 09.06.2025, § 226

Valmistelijat / lisätiedot:

Tiia Tamlander, talousjohtaja, tiia.tamlander@mikkeli.fi

Liitteet

1 Liite Kh 9.6.2025 Talousarvioraami 2026

Talousarvioraamin hyväksyminen käynnistää varsinaisen talousarviovalmistelun kaupunkiorganisaatiossa. Talousarvioraami on kaupunginhallitukseen nähden sitova talousarvion valmistelupohja. Lautakunnat ja johtokunnat valmistelevat vuoden 2025 talousarvioesityksensä talousarvioraamin mukaisesti.

Raamin hyväksymistä seuraava talousarviovalmistelun vaihe on syksyllä tapahtuva lautakuntien ja johtokuntien talousarvioesitysten valmistuminen 19.9.2025 mennessä. Kaupunginhallituksella on talousarvioaiheinen suunnittelukokous 29.9.2025, minkä lisäksi talousarvion valmisteluun haetaan tarvittaessa erikseen evästystä. Kaupunginvaltuuston kanssa käsitellään talousarviota ja sen valmisteluperusteita lokakuun puolivälissä pidettävän seminaarin yhteydessä. Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota ja veroprosentteja 27.10.2025 kokouksessaan (varapäivä 28.10.2025). Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarvion ja veroprosentit 10.11.2025 pidettävässä kokouksessa. Veroprosentit on ilmoitettava verohallinnolle 17.11.2025 mennessä.

Tausta ja valmistelun lähtökohdat

Sote-uudistus leikkasi vuodesta 2023 alkaen suuren osan kuntien valtionosuus- ja verotuloista. Sote-uudistuksen jälkeen Mikkelin valtionosuuksien määrä on tulevinakin vuosina tehtäviin ja velvoitteisiin nähden alhainen johtuen osaksi valtionosuusjärjestelmää jääneistä voimakkaasti negatiivisista sote-eristä. Uudistus kohteli kuntia hyvin eriarvoisesti, ja Mikkeli on selvästi uudistuksesta edelleen kärsivien kaupunkien joukossa, vaikka lähtökohtaisesti sote-uudistuksen piti tuoda helpotusta kuntien talouspaineisiin. Valtionosuusjärjestelmään valmistellaan uudistusta, jonka aikataulu on viivästynyt alun perin suunnitellusta.

Edeltävä vuosi 2024 oli Mikkelin kaupungilla erinomainen Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myynnin toteutumisen johdosta. Kaupungin taseessa vuoden 2018 tilinpäätöksestä asti olleet kumulatiiviset alijäämät tulivat katetuksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä muodostuneella 131,6 miljoonan euron ylijäämällä, jonka myötä kaupungin taseessa on nyt 110,5 miljoonan euron kumulatiivisen ylijäämän puskuri. Kuluvan vuoden osalta oli jo ennen sote-uudistuksen toteutumista nähtävissä, että erityisesti alhaisten valtionosuuksien johdosta vuosi 2025 tulisi olemaan alijäämäinen. Tällä hetkellä vuoden 2025 alijäämäksi ennustetaan noin 2,9 miljoonaa euroa. Vuosittaisen käyttötalouden tasapainoon saaminen tasapainotusohjelmiin sitoutumalla on nähty mahdolliseksi vuodesta 2026 alkaen. Tämä arvio on tietojen päivityyessikin

osoittautunut paikkansa pitäväksi. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungille talouden tasapainotusohjelman vuosille 2024-2026 päätöksellään 11.12.2023 § 137. Valtuuston 11.11.2024 § 110 hyväksymässä vuosien 2025-2028 taloussuunnitelmassa vuosi 2026 on linjattu ensimmäiseksi ylijäämäiseksi vuodeksi noin 374 tuhannen euron ylijäämäisellä tuloksella. Talousarvioraamin viranhaltijavalmistelussa on lähdetty siitä, että raamin on ehdottomasti päädyttävä positiiviseen tulokseen. Tässä tavoitteessa on myös onnistuttu.

Toimintakatteen muodostuminen

Talousarvioraami vuodelle 2025 on valmisteltu ulkoisten ja sisäisten tuottojen ja kulujen perusteella huomioiden toiminnalliset ja mm. lainsäädännöstä aiheutuvat muutokset. Sisäisiä eriä tarkennetaan talousarviovalmistelun aikana, mutta ne eivät luonteensa vuoksi aiheuta muutoksia koko kaupungin tason toimintakatteeseen, sillä sisäisten erien vaikutus koko kaupunkiorganisaation tasolla on aina +/- 0. Osana raamivalmisteluprosessia on käyty henkilöstöpalveluiden tukemana erilliset palkkaresurssikeskustelut erityisesti henkilöstökustannusten budjetointiin liittyen.

Talousarvioraamin valmistelun lähtökohtana on huomioitu vuoden 2024 tilinpäätös, vuoden 2025 talousarvio ja jo tiedossa olevat toiminnalliset, lainsäädännöstä ja erilaisista päätöksistä aiheutuvat eurovaikutteiset muutokset ja muut merkittävät muutostekijät. Yksittäinen merkittävimpiin muutostekijöihin lukeutuva toiminnallinen ja taloudellisesti huomattava muutos on perusopetuksen oppimisen tuki, joka tuo merkittäviä lisävastuita perusopetuksen palvelutehtäviin. Oppimisen tuki on huomioitu erityisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan raamivalmistelussa siten, että määrärahat mahdollistavat riittävän resursoinnin lakisääteisten veloitteiden täyttämiseksi ja niihin liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kunta-alan työmarkkinaratkaisu syntyi loppukeväältä 2025. Työmarkkinaratkaisun mukaisesti talousarvioraamissa on varauduttu 1.1.2026 tilanteen mukaisesta palkkatasosta 2,61 % palkankorotusvarauksiin koko vuoden ajalle laskettuna. Raamiin on huomioitu muiden kustannusten osalta inflaatiokehitys 1,50 % yleisillä korotusvarauksilla, ellei muita sopimuskorotusmääreitä ole ollut jo raamineuvotteluvaiheessa tiedossa tai laskettavissa. Tehtävä- ja kustannuslisäysten vaikutusten ohella talousarvioraamin valmistelussa on huomioitu myös kaupunginvaltuuston 11.12.2023 § 137 hyväksymän tasapainotusohjelman sisältämät säästövaikutukset.

Raamineuvotteluprosessin lopputulemana syntyneen, liitteenä olevan talousarvioraamiesityksen toimintakatteeksi muodostuu noin -145 miljoonaa euroa. Toimintakate on noin 4,45 miljoonaa euroa heikompi kuin vuoden 2025 muutetun talousarvion -140,5 miljoonan euron toimintakate. Toimintakatteen heikkeneminen liittyy mm. lakisääteisten tehtävälisäysten (erit. oppimisen tuki) ja työmarkkinaratkaisuun perustuvien palkankorotusvarausten aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Heikkenevä toimintakate saadaan kuitenkin rahoitettua maltillisiksi kohoavaksi ennakoiduilla vero- ja valtionosuustuloilla.

Tuloksen muodostuminen

Vuoden 2026 ennakkolliset valtionosuuslaskelmat on julkaistu toukokuussa. Vuoden 2026 valtionosuuksien määräksi ennakoidaan noin 15,7 miljoonaa euroa, kun ne vuoden 2025 talousarviossa ovat vielä 12,8 miljoonan euron ja vuoden 2025 talousennusteessa 14,1 miljoonan euron tasolla. Verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan Kuntaliiton

toukokuussa 2025 julkaistun ennusteen perusteella 147,7 miljoonaa euroa, kun ne vuoden 2025 talousarviossa ovat 143,6 miljoonaa ja talouden seurantaraportin ennusteessa noin 141,4 miljoonaa euroa. Rahoitustuottojen ja -kulujen nettosummaksi on tässä vaiheessa arvioitu 3,0 miljoonaa euroa.

Asetetun tavoitteen mukaisesti kaupunginhallitukselle esitettävä talousarvioraami päättyy ylijäämäiseen lopputulemaan (+ 0,35 milj. euroa).

	TP2024	Alkup. TA2025	Muutettu TA2025	Raamiesitys 2026
Toimintakate	-122 428	-142 826	-140 526	-144 978
Verotulot	139 880	143 607	143 607	147 695
Valtionosuudet	6 529	12 835	12 835	15 675
Rahoitustuotot ja -kulut	1 492	2 734	2 734	3 000
Vuosikate	25 473	16 350	18 650	21 392
Poistot	-23 126	-21 700	-21 700	-21 200
Satunnaiset erät	156 067	0	0	0
Tilikauden tulos	158 414	-5 350	-3 050	192
Poistoeron muutos	163	160	160	160
Varausten muutos	-27 000	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	131 577	-5 190	-2 890	352

Ehdotus

Esittelijä: Janne Kinnunen, kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvioraamin vuodelle 2026 ja valtuuttaa talouspalvelut antamaan lautakunnille ja johtokunnille talousarvion valmisteluohjeen.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkitään, että talousjohtaja Tiia Tamlander selosti asiaa kaupunginhallitukselle.

Mekritään, että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Oskari Valtola saapui kokoukseen tämän pykälän aikana.

Sivistyslautakunta, 28.08.2025, § 23

Valmistelijat / lisätiedot:

Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja, Virpi.siekinen@mikkeli.fi

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 § 226 antanut talousarvioraamin vuodelle 2026. Sivistysjohtaja ja tulosaluejohtajat esittelevät talousarvion valmistelutilanteen. Käydään keskustelua valmistelun evästämiseksi.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Merkittiin.

Sivistyslautakunta, 18.09.2025, § 29

Valmistelijat / lisätiedot:

Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja, Virpi.siekkinen@mikkeli.fi
Aija Kuuppo, taloussuunnittelija, aija.kuuppo@mikkeli.fi
Taina Halinen, varhaiskasvatusjohtaja, taina.halinen@sivistys.mikkeli.fi
Seija Manninen, opetusjohtaja, Seija.Manninen@sivistys.mikkeli.fi
Marja Ukkonen, Mikkelin lukion rehtori, marja.ukkonen@sivistys.mikkeli.fi

Liitteet

1 Liite Sivltk 18.09.2025 Talousarvioesitys 2026, sivistyslautakunta
2 Liite Sivltk 18.09.2025 Investointiohjelma, TA2026
3 Liite Sivltk 18.09.2025 Riskirekisteri
Salassa pidettävä, Julkisuuslaki (621/1999) § 24.1, kohdat 15 ja 17

Kaupunginvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä päättää talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista ja hyväksyä talousarvio.

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- omistajapolitiikka;
- henkilöstöpolitiikka;
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Strategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. (Kuntalaki 410/2015 § 37)

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden loppuun mennessä seuraavan kalenterivuoden talousarvion ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. (Kuntalaki 410/2015 § 110)

Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto. Määrärahat ovat lupa käyttää rahaa ja tulot ovat sitovia velvoitteita kerätä rahaa. Talousarvion määrärahat voi alittaa ja tuloja voi kerryttää talousarviota enemmän, mutta ei toisinpäin.

Talousarvion valmistelun lähtökohdat ovat seuraavat. Mikkelin kaupungin vuoden 2024 tulos oli 131,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen, johtuen Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä. Tällä katettiin aikaisempina vuosina kertyneet taseen alijäämät, ja välttyttiin viimeisellä hetkellä kuntalain mukaisen arviointimenettelyn (kriisikuntamenettely) käynnistymiseltä. Toimenpide helpottaa tuntuvasti tulevia vuosia, mutta ei yksinään ratkaise vuosittaisen käyttötalouden tulojen ja menojen epäsuhtaa. Jatkossakin on ensiarvoisen tärkeää pitää kiinni aiemmin toteutetuista sekä päätetyistä talouden tasapainottamisen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Raamivaiheeseen perustuva alustava tilikauden 2026 tulos muodostuu talousarvioraamin osoittaman toimintakatteen ja raamin laatimishetken muiden ennakoitujen talousnäkymien mukaan 352 000 euroa ylijäämäiseksi. Raamivalmisteluvaiheen ja kesäkuun näkymän mukaisessa tilanteessa annettu raami on juuri ja juuri plussan puolella ja siitä on pidettävä kiinni. Alijäämäistä talousarviota ei voitane loppuvuodesta hyväksyä, ellei siihen ilmene jotain ulkoisia, yllättäviä ja Mikkelin kaupungista itsestään riippumattomia perusteita.

Kaikki aikaisempien vuosien sopeuttamis- ja tasapainotusohjelmissä päätetyt säästötoimenpiteet tulee huomioida talousarviovalmistelussa.

Talousarvioraami on lautakuntatasolla sitova valmistelupohja. Lautakunnat ja johtokunnat valmistelevat vuoden 2026 talousarvion kaupunginhallituksen 9.6.2025 vahvistaman talousarvioraamin pohjalta.

Uusi valtuusto on kuntavaaleissa valittu keväällä 2025, mutta uuden valtuustokauden strategiatyö alkaa vasta syksyllä, ja siksi vuoden 2026 talousarvio valmistellaan vielä edellisen valtuustokauden mukaisen strategian pohjalta. **Kaupungin valtuustostrategia 2022–2025 visionaan** "Mahdollisuuksien Mikkeli - Puhtaan veden pääkaupunki" on hyväksytty valtuustossa 13.12.2021 § 186. Samalla hyväksyttiin Mikkelin kaupungin **arvoiksi** "Reilu, Rohkea ja Rakentava".

Visioon ja arvoihin pohjautuvaksi **strategiseksi päämääräksi** asetettiin "Elinvoimainen hyvän elämän Mikkeli", joka koostuu seuraavista osa-alueista:

- Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli
- Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli
- Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut
- Yhteisöllisyys ja osallisuus

Kaupungin strategiaa jalkautetaan talousarviossa vuosittain asetettavien toimenpiteiden ja toiminnallisten tavoitteiden myötä. Toimenpiteiden/tavoitteiden määrittämiseksi sekä seurannaksi laaditaan lautakuntatasoisesti **strategiakortit**.

Lautakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman sisältö on seuraava:

- Raportoinnin alkuun kirjoitetaan tiivis yhteenveto toimielimen **perustehtävästä**.
- **Palvelusuunnitelmassa** kerrotaan lyhyesti toimielimen tärkeimmät ja keskeisimmät palveluun liittyvät kehittämissuunnitelmat ja palvelutuotantoon vaikuttavat muutokset. Tarkoituksena on kuvata mihin suuntaan palveluita kehitetään.
- Strategian ohjauksessa ja raportoinnissa käytetään yhteistä **strategiakorttipohjaa**.

- Omia erillisiä **tunnuslukutaulukoita** käyttäneet tahot esittävät jatkossakin vastaavat taulukot kuin aiemmissa talousarvioissa. Tunnuslukujen tarkoituksena on kuvata toiminnan volyymia tai suorituskykyä.
- Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue vastaa yhdessä talouspalveluiden kanssa kaupungin **investointiohjelman** laatimisesta ja laatii koko kaupunkia koskevan investointiohjelman. Toimielimet huolehtivat siitä, että talonrakennusinvestointien kalustohankinnat tulevat budjetoiduksi investointilistan irtaimisto-osaan. Irtaimiston osalta investointiosaan budjetoidaan yli 10 000 euroa maksavat koneet ja kalusto sekä muu irtaimisto.
- Talouspalvelut tarkistaa vuoden 2026 **hallinto- ja elinvoimapalveluiden sisäiset veloitukset** keskitetysti ja vie ne yksiköiden budjetteihin. Veloitukset käsittävät talouspalveluiden, hankintapalveluiden, henkilöstöpalveluiden, tietohallinnon sekä vahtimestaripalveluiden sisäiset veloitukset, joilla laskutetaan keskitetysti tuotetut palvelut kaikilta kaupungin yksiköiltä.
- **Sisäisten vuokrien** kulut kohdistetaan kustannuspaikoille tilojen käytön mukaisesti. Sisäisiä vuokria ei koroteta vuodelle 2026.
- **Puhtauspalveluiden** veloitus perustuu palvelusopimuksiin. **Ruokapalveluiden** hinta määräytyy tilattavien ruokien määrän perusteella ruokapalveluiden kustannuksista.
- Sisäisten erien kulut ja tulot budjetoidaan laskuttajan toimittaman aineiston perusteella tulosityksiköille siten, että tulot ja menot menevät tasan.

Kaupungilla käytössä olevassa **hankeohjeessa** kuvataan Mikkelin kaupungin yhteisiä käytäntöjä projektien ja hankkeiden toteuttamiseen liittyen ja jota noudatetaan hankkeiden valmistelussa sekä toteutuksessa hankeideasta lähtien hankkeen päättämiseen ja arkistointiin.

Vuosien 2026–2028 **henkilöstö- ja koulutussuunnitelma** päivitetään perustuen edelliseen suunnitelmaan 2025–2027. Vuosien 2025–26 tasapainotusohjelman vaikutukset huomioidaan mahdollisimman hyvin tämän henkilöstö- ja koulutussuunnitelman valmistelussa. Vuoden 2026 osalta pääpaino on tasapainotusohjelman mukaisten päätösten toimeenpanossa ja muiden palkkaresurssikeskusteluissa sovittujen asioiden toimeenpanossa.

Mikkelin kaupungin henkilöstösuunnittelu pohjautuu nykytilan lisäksi keväällä 2025 käytyihin palkkaresurssikeskusteluihin ja tasapainotusohjelman mukaiseen **tavoiteorganisaatioon**. Tavoiteorganisaatioon liittyy myös tarvittavan osaamisen kuvaaminen sekä suunnitelma siitä, miten puuttuva osaaminen organisaatioon hankitaan. Hyvällä henkilöstösuunnittelulla varmistetaan palvelutuotannon kannalta optimaaliset henkilöstörakenteet ja mitoitus ottaen huomioon kaupungin taloudellinen tilanne.

Henkilöstön osaamista kehitetään ennakoivasti ja huomioiden kaupungin järjestämien palveluiden vaatiman osaamisen tulevaisuuden tarpeet.

Vuoden 2025 viimeistään 1.10.2025 KVTES (ml. eläinlääkärit) sopimusallalla käyttöön otetaan **uusi palkkajärjestelmä, tasopalkkajärjestelmä**, joka perustuu osaamisen ja vastuutasoihin ja jokaisen palkkaryhmän osalta vastuutasojen kriteerit määrittävät millä vaativuustasolla A, B tai C tehtävä on jatkossa.

Kukin toimiala vastaa henkilöstönsä **työhyvinvointia, työturvallisuutta ja työterveyttä** ylläpitävän toiminnan (esim. työnohjaus) rahoituksesta.

Henkilöstöpalveluiden käyttöön varataan määrärahaa, jolla rahoitetaan kaupunkitasoisia, koko henkilöstöä, useampaa toimialaa tai/ja liikelaitosta koskevia hankkeita, koulutusta sekä työhyvinvointiin, työturvallisuuteen ja työkyvyn ylläpitämiseen ja tukemiseen liittyvää kehittämistoimintaa.

Osaamisen kehittäminen sisältyy strategiaan perustuvaan henkilöstösuunnitteluun. Osaamisen kehittämisessä huomioidaan palvelualueiden tämänhetkiset osaamisvaatimukset ja tulevaisuuden tarpeet, kuten osaamisen ylläpito, osaamisen siirtäminen sekä uuden osaamisen ennakointi ja hankkiminen. Työntekijän henkilökohtaisesta osaamisesta ja sen kehittämisestä keskustellaan kehityskeskusteluiden yhteydessä ja sen pohjalta tehdään osaamisen kehittämisen suunnitelma seuraavaa vuotta varten.

Talousarviovalmistelun yhteydessä koostetaan koko organisaation kattava **riskirekisteri**, joka käsitellään salassa pidettävänä (JulkL 24 § 1 mom. kohdat 15 ja 17). Peruste salaamiselle on esitettävä esityslistatekstin yhteydessä.

Lautakuntien ja liikelaitosten johtokuntien hyväksymien talousarvioehdotusten valmisteluun liittyvine asiakirjoinaan on oltava valmiina perjantaihin **19.9.2025 klo 12.00 mennessä**.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 § 226 osoittanut hyvinvointilautakunnalle seuraavan talousarvioraamin:

	talousarvio 2026	talousarvio 2025	tilinpäätös 2024
toimintatuotot	3 485 600 €	3 676 000 €	4 254 000 €
toimintakulut	103 851 300 €	102 524 000 €	99 308 000 €
toimintakate	100 365 700 €	98 847 000 €	95 054 000 €

Tulosalueet ovat valmistelleet talousarvioesityksensä vuodelle 2026 annettuun ja sisäisillä erillä (talous, henkilöstö, hankinnat, tietohallinto, vahtimestari, ruoka, puhtaus ja toimitilavuokrat) tarkennettuun raamiin:

	toimintatuotot	toimintakulut	toimintakate
hallinto	81 600 €	549 300 €	467 700 €
varhaiskasvatus	841 500 €	38 679 300 €	37 837 800 €
perusopetus	2 239 100 €	58 438 400 €	56 199 300 €
lukiokoulutus	186 000 €	58 438 400 €	5 734 500 €
yhteensä	3 348 200 €	103 587 500 €	100 239 300 €

Talousarviossa on huomioitu

- palkankorotusvaraus 2,61 % vuoden 2025 tasoon verrattuna
- ulkoisten menojen kasvu 1,5 %
- ulkoisten tulojen kasvu 2 %
- ruoka- ja puhtauspalvelujen kasvu 4 %
- työterveyskulujen mahdollinen kasvu kilpailutuksen johdosta
- aikaisempien talouden tasapainotus- ja säästöohjelmien toimenpiteet eurovaikutuksineen.

Merkittäviä toiminnallisia muutoksia tulosalueilla ovat mm. seuraavat:

- hallinto: talouden tasapainotusohjelman mukaista lautakuntien yhdistämistä ei tehty, mutta säästötavoite on kohdistettu raamiin, joten kuluja leikataan useasta kohdasta
- varhaiskasvatus: yksityisten päiväkotien palvelusetelin indeksikorotus, yksityisen hoidon tuen korotus, esiopetuksen maksusitoumuksen muutos, hankemuutokset
- perusopetus: oppimisen tuen lakimuutos (1.8.2025 alkaen), kolme lisätunti alaluokille, Yrityskylä 9. luokkalaisille, oppilasmäärän väheneminen, uudet toimintamallit perusopetukseen, kansainvälinen koulupolku, muutokset iltapäivätoiminnassa, hankemuutokset
- lukio: kurssitarjonnan tarkastelu/opetustarjonnan leikkaus, koulusihteeriresurssin vähennys, hankemuutokset.

Talousarvio 2026 ja investointiohjelma esitellään kokouksessa. Lisäksi lautakunnalle esitetään sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen riskien arvioimiseksi ja riskeihin varautumiseksi laadittu palvelualuekohtainen riskirekisteri. Riskirekisteri on salassapidettävä (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 24 § 1 mom kohdat 15 ja 17).

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Siekkinen, sivistysjohtaja

Sivistyslautakunta hyväksyy esityksen ja esittää lautakunnan talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2027–2029 kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Sivistyslautakunta päättää pyytää lausunnot aluejohtokunnilta, nuorisovaltuustolta ja vammaisneuvostolta talousarviosta 2026 ja taloussuunnitelmasta 2027–2029. Lausunnot pyydetään toimittamaan suoraan kaupunginhallitukselle 15.10.2025 mennessä.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Tiedoksi

Talouspalvelut, kaupunginhallitus, aluejohtokunnat, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto

§ 30

Muut asiat